

Successió miocènica Costablanca

Castellbisbal

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Terme de Castellbisbal. Urb. De Costablanca. (08755 Castellbisbal)
Emplaçament Vessant de ponent dels turons del Canyet, la Verdulaga i les Guàrdies. Sobre el camí del Repeu.

Coordenades:

Latitud: 41.47952
Longitud: 1.94078
UTM Est (X): 411566
UTM Nord (Y): 4592532

Classificació

Número de fitxa 08054-81
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Jaciment paleontològic
Estil / època: Cenozoic Neògen
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BPU
Número inventari IEGC, 335
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Diversos
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dj., 30/06/2011 - 02:00

Descripció

El conjunt de la fauna fòssil permet assignar una edat compresa entre els 21 i els 20 milions d'anys a aquest jaciment. En aquests moments el paisatge de Castellbisbal devia recordar bastant a la zona dels grans llacs africans. La zona on actualment es troba la part de Costablanca era una zona deprimida topogràficament, amb turons al fons creuats per torrents de cursos efímers: ocasionalment, aquests torrents coincidint amb l'estació de les pluges, devien transportar importants cabals d'aigua que devien arrossegar tot el que trobaven al seu pas: l'aigua s'acumulava a la zona baixes donant lloc a llacs i zones entollades. La fauna fòssil estava formada per animals emparentats o relacionats amb els actuals elefants, cavalls, rinoceronts, cérvols, porcs, conills, tortugues de mida petita i de grans dimensions, i carnívors de mida mitjana: linx, gossos, etc. Respecte a la flora, tot indica que aquesta era subtropical i tropical. Moltes de les espècies existents devien estar adaptades a patir llargues sequeres, d'entre 7 i 9 mesos sense precipitacions. La temperatura mitjana devia oscil·lar entre les 20° i 25°C sense una estació freda clara. GALINDO (2000: 16)

A les zones pantanoses de Costablanca, hi havia espècies adaptades a l'humitat. A les zones on no passava cap curs d'aigua, la vegetació devia ser menys densa, amb boscos clars i molta presència d'herbes, cosa que donava un aspecte bastant semblant al d'una sabana africana. De l'estudi del conjunt es dedueix que les plantes devien estar distribuïdes en tres associacions, que es disposaven fonamentalment segons el grau d'humitat i tipus de sòl. Les plantes que integraven el paisatge es distribuïen de la manera següent: Plantes que devien viure a les ribes del llac i zones pantanoses com, palmeres i joncs. Plantes de zones boscoses, que devien formar boscos més o menys atapeïts a les rodalies de les zones pantanoses i cursos d'aigua, com el ficus, i arbres emparentats amb els roures, les alzines i els llorers. Plantes adaptades a la sequera, que devien viure en zones allunyades de l'aigua, com les acàcies, mimoses etc. Respecte als fòssils animals, a la zona de Costablanca s'han localitzat restes fòssils de 9 espècies de mamífers i plaques pertanyent a closques de tortugues. Són les següents: *Lagopsis peñai* (lagoforme, conill) *Aurelianochoerus aurelianense* (suid, porc) *Anchitherium aurelianense* (èquid, cavall) *Aceratherium* sp (rinoceròtid, rinoceront) *Caenotherium miocaenicum* (artiodàctil, no té representants actuals) *Oriomeryx willii* (artiodàctil, no té representants actuals) *Andegameryx* sp (artiodàctil, no té representants actuals) *Procervulus paelucidus* (cèrvid, cérvol) *Pseudaelurus* sp? (carnívor de la mida d'un linx) Plaques de tortuga *L'anchitherium aurelianense* tenia un aspecte i una mida semblant a la dels actuals ponis, potser fins i tot més petita. Aquest animal, emparentat amb els actuals cavalls, presenta algunes diferències amb ell: la mida i forma de les dents, que fa pensar que s'alimentava de fulles seques; i la part final de les potes, amb tres ungles en comptes d'un. Aquest fet fa pensar que estava més adaptat a viure en zones boscoses que a córrer per grans praderes. L'*aceratherium* era semblant a un rinoceront, però sense les banyes característiques. Comptava, a més a més, amb dos grans incisius útils per arrencar la vegetació aquàtica. El *Cainotherium*, és un petit artiodàctil que no té cap representant actual, tot i que devia semblar una llebre. El *Procervulus paelucidus* devia tenir un aspecte semblant als cérvols, però amb una estructura diferent de banyes. El *Pseudaelurus* era un petit carnívor semblant a un linx. L'*Aurelianochoerus aurelianense* era un petit porc d'un mida dues o tres vegades inferior als actuals porcs. GALINDO (2000: 20)

Observacions:

Fitxa núm.335 de l'Inventari d'espais d'interès geològic a Catalunya (IEGC) Si es comparen els mamífers localitzats a Costablanca amb els localitzats a altres jaciments com el Canyet hi ha un fet remarcable: l'absència de probòscids, grup que representa als actuals elefants. Els especialistes s'inclinen per pensar que en moment en que es va formar el jaciment de Costablanca aquests encara no havien arribat d'Àfrica. Aquest fet serveix per datar l'arribada d'aquesta espècie entre els 21 i els 18 milions d'anys. Aquest geòtop constitueix, junt amb el de Puig Pedrós-Molí Calopa de Rubí, un dels pocs registres representatius de les successions al·luvials-lacustres, del Miocè inferior del semigraben del Vallès Penedès. En aquest cas és possible observar el recobriment expansiu del substrat paleozoic per dipòsits de plana lutítica i lacustres, i la posterior reactivació dels aports grollers des del marge meridional de la conca neògena, durant les fases finals de l'etapa de rifting del Miocè inferior. Dins de la successió existeix una localitat de mamífers fòssils i un nivell amb fòssils de macrorestes de flora.

Aquesta localitat presenta l'associació de fauna i flora del Miocè inferior continental més antiga de la Conca del Vallès-Penedès. La successió mostra una varietat de fàcies al·luvials, palustres i lacustres, incloent fàcies terrígenes i carbonatades (calcàries i dolomies) amb indicis d'influències evaporítiques. A més a més l'ordenació vertical de les fàcies mostra una ciclicitat seqüencial i paleoambiental força característica, amb implicacions per l'anàlisi paleogeogràfica i paleoclimàtica del Miocè inferior de la Mediterrània Occidental. Pel que fa a la localitat clàssica de mamífers fòssils de la Costa Blanca és una de les més significatives de la conca tant per la seva edat miocena inferior com per la seva diversitat i certa riquesa de formes. Des d'aquest punt de vista es diferent i complementària respecte les localitats de Molí Calopa i Sant Andreu de la Barca

Història

Fa 16 milions d'anys el jaciment l'aspecte del jaciment va canviar radicalment arran de l'enfonsament de la fossa del Vallès-Penedès, i per l'augment del nivell del mar. Durant un milió d'anys l'àrea actualment ocupada per Martorell, Rubí, el Papiol i Castellbisbal va passar a estar sota un mar amb forma de badia i de poca profunditat. Les restes fòssils datades en aquest període són bàsicament petxines, cargols marins, glans de mar i eriçons. GALINDO (2000:37)

Bibliografia

ADELARDO SANZ DE SIRIA CATALÁN (1996) La evolución de las paleofloras en las cuencas cenozoicas catalanas. ACTA GEOLOGICA HISPANICA, v. 29 (1994), no 2-4, p. 169-189 AGUSTÍ, J., CABRERA L., MOYÀ-SOLÀ S. (1985). Sinopsis estratigráfica del Neógeno de la fosa del Vallès-Penedès. Paleontologia i Evolució núm. XVIII. Diputació de Barcelona. SANZ DE SIRIA, A., (1981): La flora burdigaliense de los alrededores de Martorell (Barcelona). Paleontología i Evolució, 16 : 3-13. Diputació de Barcelona. SANZ DE SIMA, A., (1985) : Datos para el conocimiento de las floras miocénicas de Cataluña. Paleontologia i Evolució, 19 : 167- 177. Diputació de Barcelona AGUSTI, J. (1990). The Miocene Rodent succession in Eastern Spain: A Zoogeographical appraisal. In: European Neogene Mammal Chronology (E. H. Lindsay, V. Fahlbusch y P. Mein, edit.) Plenum Press, N. Y.:373-404. ELIS J. Aldana (1992). Los Sciurinae (Rodentia, Mammalia) del Mioceno de la Cuenca del Vallès-Penedès (Cataluña, España). Treb. Mus. Geol. Barcelona, 2: 69-97 (1992) GALINDO J. (2000) Castellbisbal, un viatge a través del tems. L'evolució del paisatge des de fa 21 milions d'anys. Publicacions del Museu de la Pagesia. Castellbisbal.

